

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ БІЗНЕСУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Думанська Катерина Сергіївна

доктор економічних наук,

професор кафедри економіки та менеджменту,

Університет економіки і підприємництва

Ефективне управління організацією та розвитком бізнесу в Україні сьогодні набуває статусу нагальної проблеми. Відновлення житлових об'єктів та господарських споруд неможливі за відсутності розвиненої інфраструктури та активно діючого бізнесу. Актуалізація питань розвитку сфери оптової торгівлі особливо важлива у ситуації необхідності швидкої доставки товарів на території різних регіонів України швидко та якісно, тому розвиток бізнесу у торговельній сфері стає дедалі необхіднішим.

З урахуванням значного внеску бізнес-структур у розвиток економіки, урядові та правові представництва розвинених країн світу приділяють значну увагу аспектам управління, організації, фінансування та підтримки підприємництва, створення умов ефективного функціонування недержавного сектору, особливо, у сфері торгівлі та здійснення посередницьких торговельних операцій. На державному рівні ухвалюють рішення, які запобігають впливу негативних факторів на діяльність бізнесу, розробляють заходи із підтримки найбільш пріоритетних видів підприємницької діяльності країни. І сьогодні, розвиток малого та середнього бізнесу у напрямі оптової торгівлі, посередництва, міжнародних перевезень стає рушійною силою відновлення та розбудови економіки України в цілому.

Дослідження процесів управління підприємством та розвитком бізнесу здійснюють такі вчені України, як Варналій З.С., Васюта В.Б., Виноградська А.М., Далик В.П., Дикань В.Л., Думанська К.С., Князь С.В., Лігоненко Л.О., Побігун С.А., Сазоненко В.О., Сімків Л.В., Сиротко М.В., Фролова Н.Л., Шидлівська І.І. Серед іноземних дослідників процесів управління та розвитку бізнесу варто зазначити таких відомих науковців, як Грант Р., Груут Н., Клейнер А., Коуз Р., Портер М., Сміт А., Хайек Ф., Хендерсон Б.Д., Хоффер С., Шумпетер Й.

У контексті дослідження питань управління та державної підтримки торговельного бізнесу у сфері міжнародної торгівлі необхідно зауважити на ключовому значенні регулювання митного Законодавства України у частині його наближення до Європейських стандартів з метою спрощення організації міжнародних доставок та перевезень. Тому

моніторинг змін у законодавчій базі України є важливим фактором оптимізації економічного розвитку вітчизняного бізнесу.

Актуальним аспектом правового регулювання та активізації міжнародного торговельного бізнесу є Пріоритети бізнесу [4], що формуються Державою, місцевими органами самоврядування та громадами щорічно, згідно нагальних потреб правового регулювання функціонування бізнесу в Україні та регіонах. Згідно зазначених Пріоритетів, у 2023 році було запропоновано монополізацію ринку платіжних послуг у таких формах, як врегулювання ставок еквайрингу, імплементація європейських директив (проект закону № 5734), а також створення електронних сервісів лише державою за виключенням соціально значущих сервісів приватного походження [4]. Удосконалення митного законодавства було запропоноване у таких частинах, а саме:

- забезпечення наявності єдиної тарифної сітки для всіх митниць, яка наповнюється даними від провідних профільних бізнес асоціацій, забезпечити обов'язковість зазначення торгової марки при імпорті товарів (проект закону № 5353-1);

- передбачення на законодавчій основі прив'язки грошової оцінки до ціни на міжнародній біржі при експорті брухту металів;

- створення прецеденту можливості оплати мита та ПДВ адресатами посилок on-line, без посередництва митних брокерів та без контактування з митницею, мінімізація тінювих схем за допомогою магазинів безмитної торгівлі та поштових пересилань, спрощення міжнародної торгівлі [4].

Досвід розвинутих країн підкреслює значну роль оптової ланки з насиченням ринків товарами і посиленням конкуренції. І лише завдяки перевагам, що надають оптові посередники у зовнішньоекономічній торгівлі, розширюється сфера діяльності та укріплюються їх позиції на міжнародному ринку. Таким чином, до важливих переваг оптової торгівлі через посередників належить і те, що в умовах ринкової економіки є можливість виробникам збувати свої товари в місцях територіально наближених до споживача з мінімальною кількістю ланок товаропостачання, з меншою кількістю угод, що потрібно укласти. Оптовий посередник може забезпечувати маркетингову і технічну підтримку як товаровиробників, так і партнерів з боку роздрібною торгівлі. В цілому, розвиток ринкових відносин сприяє розширенню функцій та створенню нових напрямків діяльності оптових підприємств [6].

Статистичний підхід до аналізу поточної ситуації в економіці країни та управлінні розвитком бізнесу надає необхідний чіткий матеріал із цифровими показниками згідно специфікації, що має особливе значення у дослідженні продуктових і товарних груп торговельної сфери бізнесу. У напрямі аналізу процесів міжнародної торгівлі та розвитку оптового торговельного бізнесу важливу інформацію надає дослідження

«прихильності» суб'єктів оптово-торговельного підприємництва України до вітчизняного ринку.

Таблиця 1

Частка продажу торговельними підприємствами товарів вітчизняного виробництва за період 2019–2021 рр.

Група товарів	Рік		
	2019	2020	2021
Оптова торгівля			
Всього товарів	43,3	47,6	45,4
Товари підприємств продовольчої групи	88,8	86,2	86,6
Товари підприємств непродовольчої групи	39,0	43,9	40,9
Роздрібна торгівля			
Всього товарів	52,4	53,4	53,1
Товари підприємств продовольчої групи	80,0	79,4	77,6
Товари підприємств непродовольчої групи	32,0	32,9	34,5

Джерело: сформовано автором на основі [3]

Відсотковий аналіз частки продажу торговельними підприємствами товарів вітчизняного виробництва подано у табл. 1. Таким чином, аналіз частки продажу торговельними підприємствами товарів вітчизняного виробництва за період 2019–2021 рр. свідчить про перевагу імпортних товарів у структурі реалізованих товарів оптової торгівлі підприємств України від 56,7% у 2019 році до 52,4% у 2020 та 54,6% у 2021 році. Проте позитивна тенденція формується за рахунок продовольчих товарів вітчизняного виробництва, яких було реалізовано близько 90% за досліджуваний період.

В свою чергу, у структурі реалізованих товарів роздрібною торгівлю переважає вітчизняна продукція, особливо це стосується продовольчої групи, де на товари українського виробництва припадає 80% у 2019 році, 79,4% у 2020 та 77,6% у 2021 році, відповідно, хоча в цілому динаміка негативна і темпи виготовлення та реалізації продукції знижуються.

В цілому, очевидним є перевага темпів розвитку оптової торгівлі товарами продовольчої та непродовольчої груп порівняно із роздрібною торгівлею. Варто також зазначити, що сучасний військовий стан зумовлює специфічні умови управління розвитком бізнесу в Україні, коли велика кількість підприємств припинила свою діяльність у зв'язку з окупацією територій або заповдіями руйнуваннями житла та бізнесу. Таким чином можна спрогнозувати значне фактичне зростання частки імпортованої продукції у статистичних дослідженнях 2023–2024 рр. Проте питання розвитку підприємництва, відновлення вітчизняних бізнес-структур і виховання відповідальних соціально свідомих

підприємців набуває актуальності та активного поширення на теренах економічного простору України.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. Київ, 2020. 40 с.
2. Європейська хартія для малого бізнесу Європи. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_860
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/>
5. Сиротко М.В. Державне регулювання торговельної діяльності в контексті сучасних глобальний викликів. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2023. Вип. 27. Ч. 2. С. 114–120.
6. Торговельне підприємництво: монографія / за наук. ред. С. В. Князя. Львів : Львівська Політехніка, 2015. 724 с.